

AnletsBladet

NR 1

FEBRUARI 2014

Ordföranden har ordet

God fortsättning på det nya året!

När du läser detta har det visserligen gått en månad av året och föreningens aktiviteter är redan i full gång.

Jag hoppas att du nyttjar de förmåner som medlemskapet innebär. Vårt medlemsblad, **Anletsbladet**, är en av dessa uppskattade medlemsförmåner. Bladet uppmärksammades och fick pris av Släktforskarförbundet förra året. Trots detta – eller kanske just därför? – har styrelsen beslutat att ta in nya krafter i arbetet med vårt medlemsblad. För att öppna upp för nya impulser och idéer, har styrelsen tillsatt en redaktionskommitté. Gruppen bakom vårt föreningsblad har utökats och består nu av vice ordförande Carin Johansson, redaktör Arne Mattsson och Monica Andersson, tidigare föreningens ordförande och numera sammankallande i valberedningen. Carin kommer att leda arbetet i gruppen och hon tar också över ansvaret som ansvarig utgivare.

Den nya redaktionskommittén har redan tillträtt, men du som medlem och läsare kommer inte att märka några förändringar redan nu i detta nummer. Det ska dock bli spännande och se hur den nya redaktionen kan komma att utveckla vårt **Anletsblad** framöver. Om du själv har idéer, uppslag eller möjligen färdiga artiklar – tveka inte att kontakta någon av personerna i den nya redaktionskommittén.

Med släktforskarhälsningar

KE Gräns

DNA-jämförelse som verktyg i släktforskningen

På medlemsträffen den 20 nov. berättade Magnus Bäckmark hur man i släktforskningssyfte kan ha hjälp av DNA. Magnus är själv släktforskare och har även gett ut boken *Genvägarpraktisk handledning till DNA-jämförelse i släktforskning*. Han skriver i inledningen till sin bok: "DNA-jämförelse som verktyg i släktforskning är något som generationen släktforskare före oss bara kunde drömma om i sin vildaste fantasi. Nu är den möjligheten här. Är man intresserad, så tycker jag att man ska ta till sig den här möjligheten, med öppet sinne."

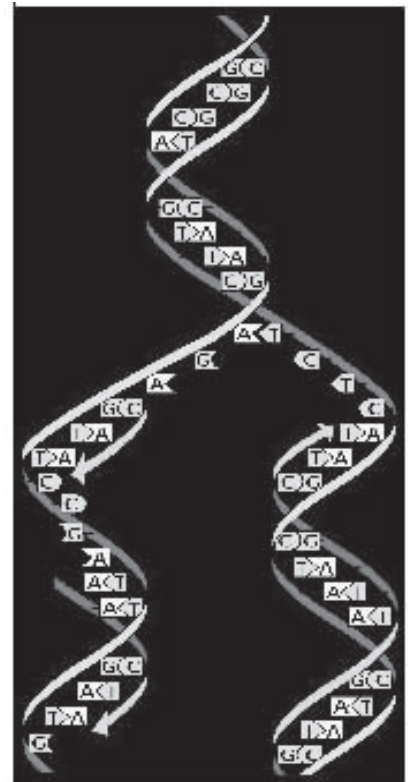
Magnus talade om hur DNA tekniskt fungerar och visade bilder på DNA-spiralen. DNA är en engelsk förkortning av deoxiribonukleinsyra, som är det kemiska ämne som bär den genetiska informationen i varje individ.

Vad kan man ha för nytta av ett DNA-test?

DNA-jämförelse ger möjlighet att klarlägga genetiska släktsamband mellan nu levande människor, samtidigt som den ger ledtrådar till vår historia 10 000-tals år tillbaka.

Hur ska man göra om man vill testa sig själv?

Man beställer ett test-kit från ett av de två företag som sedan år 2000 finns på marknaden och gör DNA-analyser för privatpersoner. Kostnaden är i dag drygt 600kr. Man skickar sedan tillbaka provet och får svar efter 1-2 månader. Man får svar genom en träfflista med namn och adresser på andra personer som testat sig och har delar av samma DNA. De är då kanske syslingar,

bryllingar eller femmänningar till den som testat sig. Sedan får man själv kontakta dem och ta reda på vilken gemensam släkting man har bland sina anor.

Proven sparas och finns i företagets databaser. När sedan någon ny person testar sitt DNA jämförs det med gamla prover och så kontaktar någon dig och frågar hur ni är släkt med varandra. Testpersonen får en inloggning med lösenord för resultaten. Om man lämnar över lösenordet till sina arvingar, så kommer de att få information om

Forts. på sid. 2

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Alice Tegners väg 15, 146 38 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskietsväg. 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Alice Tegners väg 15, 146 38 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmater: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansvarig. Carin Johansson, 778 02 51
E-post: carin@medicalsverige.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, tel. 531 779 11
e-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift 2014: 175:-
Famijmedlem: 50:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 12/2, 5/3, 9/4 och 14/5 2014.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar blir den 19/2, 19/3 (årsmöte), 23/4, 21/5.

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

DNA-jämförelse ...forts. från sid. 1

träffar även efter det att den ursprungliga testpersonen avlidit.

Betalar man ca 4000kr görs fler tester och resultatet visar släktingar direkt på fars resp. mors sida. Då jämför man Y-kromosomen som oförändrad ärvs från far till son och mitokondrie-DNA från mor till dotter.

De två företagen har inte någon gemensam databas. Svaret man får kommer bara från det företag som gjort analysen. För att få fram information från båda företagens databaser, så ska man skicka in sina resultat till en s.k. mellanplattform som matchar dem. GEDmatch (www.gedmatch.com) parar ihop resultaten från de båda företagen Family Tree

DNA (www.familytreedna.com) som har fokus på släktforskning och 23andMe (www.23andme.com) som har sitt fokus på hälsoinformation.

Magnus berättade om en 16-årig svensk som 1656 på fartyget Mercurius reste från Göteborg till Amerika. Hans efterkommande i släkten Bankston (Bengtsson) gjorde Y-DNA-test och fick fram att denne svensk, Anders Bengtsson, var deras stamfader.

Vi minns nog alla den tyska kvinnan Anna Andersson, som påstod sig vara den ryska tsardottern Anastasia. Nu har man bevisat med hjälp av DNA, att hon inte var det.

För ca 20 år sedan fann man en grav i Ryssland med skelettrest, troligen från tsarfamiljen. Man DNA-testade dem och fick även DNA att jämföra med från prins Philip, Storbritannien, som på sin mödralinje var släkting med tsarens hustru.

Annas DNA fick man från vävnadsprov hon lämnat i samband med en operation. DNA-jämförelsen visade att hon inte alls var släkt med tsarfamiljen.

Men varifrån kommer vi ursprungligen?

Forskare hävdar att män härstammar från "Y-kromosomale Adam" som levde i Afrika för ca 200 000 år sedan och kvinnor från "Mitokondrie Eva" som levde ungefär samtidigt i Afrika.

De drygt 30 åhörarna kom med många frågor efter föredraget och vi hade nog en hel del tankar om detta så intressanta ämne när vi åkte hem.

Text: Anita Karlsson

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2014 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

12 feb (13-17)	26 feb (18-21)
5 mars (13-17)	12 mars (13-17)
26 mars /18-21)	2 april (13-17)
9 april (13-17)	16 april (18-21)
7 maj (18-21)	14 maj (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 4/2013 har föreningen fått 6 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Sune Ehn	Tullinge
Monica Branting Dahlberg	Tumba
Björn Eriksson	Tullinge
Maj Eriksson	Tullinge
Laila Hultén	Uttran
Hans Garmelius	Tumba

Inbetalning av medlemsavgift...

Till detta AnletsBlad bifogas inbetalningskort för innevarande års medlemsavgift. Avgiften insättes på Plusgirokonto 419 06 23-1.

Medlemsavgiften ska erläggas senast den 1 mars och glöm inte att fylla i namn och adress. Till de medlemmar som gick in i BSF sent förra året bifogas inget inbetalningskort då deras inbetalda avgift gäller även år 2014.

När ni betalt medlemsavgiften kommer medlemskortet att skickas till er med nästa AnletsBlad eller så lämnar vi det då ni besöker någon av våra medlemsträffar.

Ur Bondepraktikan

Februari

I denna månad skall man hålla sig Warm, på det man kan behålla sin sundhet. Förthy denna månads köld förorsakar mycken ond vätska i människan. Och man skall wakta sig för frosseri: din drick skall vara agrimonia, på din hand och tummfinger skall du låta åder slå.

I Fisken är godt att bygga uti watten, att köpa och att sälja, att föra sig i nya kläder, att göra bröllop

Befolkning 1571 - 1997

Vill man ha siffror på socknarnas antal innevånare före Tabellverkets tid, får man gå till Lennart Andersson Palms uppskattningar i boken "Folkmängden i Sveriges socknar och kommuner 1571-1997". Där redovisar han resultatet av sin forskning finansierad av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet. Syftet med projektet var "att rekonstruera och tillgängliggöra lokala befolkningsdata för tiden före

Tabellverket för hela det nuvarande Sverige samt undersöka regionala skillnader i folkmängdsutvecklingen".

Anders Palm har koncentrerat sig på landsbygdens befolkning, eftersom uppgifter om städerna redan presenterats av historikern Sven Lilja.

Åke Hörnqvist

(Källa: VärmlandsAnor, Jubileumsnummer 1983-2013)

1600-talskartor i klartext

Om du varit inne på Lantmäteriets hemsida och studerat de geometriska kartorna, har du kanske – precis som jag – blivit nyfiken på den text som finns med på kartbladen.

Men är kartorna från 1600-talet, kan i vart fall inte jag läsa texten. Nu har jag dock fått min nyfikenhet stillad. Jag har varit inne på www.riksarkivet.se/geometrisk. Där har texten renskrivits.

Arkivet har koncentrerat sig på våra äldsta kartor, dvs de från mitten av 1600-talet. För Värmlands del är det bara vissa häraden som är med i kartsamlingen: Fryksdals, Näs, Gillbergs, Jösse och Nordmarks häraden.

Åke Hörnqvist

(Källa: VärmlandsAnor, Jubileumsnummer 1983-2013)

Post- och inrikes tidningar

När man behandlar ämnet nyhetsförmedling i äldre tider, kan man inte gärna undgå att nämna något om Post- och Inrikes Tidningar, världens äldsta ännu utkommande tidning.

Det första numret utkom redan 1645. Den är dock inte den äldsta tidningen. Enligt presshistorikerna anses tyskarna ha varit först med en tidning som kom ut 1609.

Man räknar med att PoIT, som den numera förkortas till, under 1600-talet hade en upplaga på några hundra exemplar. Stockholm var den självklara utgivningsorten, eftersom tidningens innehåll riktade sig till rikets ledande män. Några enstaka exemplar distribuerades också till de större landsortsstäderna. Men gemene man kom nog aldrig i kontakt med någon tidning förrän under andra halvan av 1800-talet.

PoIT är numera enbart en officiell tidning för myndighetsinformation. Till exempel måste konkurser, skuldsanering, bolagsärenden och exekutiva auktioner enligt lag kungöras i PoIT. Men fram till början av 1900-talet kunde den även innehålla nyhetsnotiser och litterära inslag.

Den 1 januari 2007 upphörde PoIT som papperstidning. Den finns dock tillgänglig som gratistidning på nätet. Sedan

samma datum är det Bolagsverket som ansvarar för utgivningen.

Åke Hörnqvist

(Källa: VärmlandsAnor, Jubileumsnummer 1983-2013)

Länktips...

www.arkivkalendern.se/umea2014/

Sidan ger bra exempel på olika typer av handlingar man kan hitta i ett arkiv. På sidan publiceras dagligen en ögonblicksbild ur Umeås historia med koppling till dagens datum. Ett digitaliserat dokument, fotografi, film eller ljud från något av de samverkande arkiven läggs upp och kompletteras med en förklarande text och länkar till var man kan hitta mer information om arkivet.

En ny sida läggs ut varje dag under 2014. Det går bra att titta på datum som varit men kommande datum syns inte i förväg. *Text: Mats Johansson*

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

19/2 kl. 19 Medlemsträff

Mathias Nilsson, chef för Migrationscentret med Sverige Amerika Centret i Karlstad besöker oss. Det är detta center som utvecklar och ansvarar för EmiWeb, ett webbaserat arkiv för in- och utvandring till och från Norden. Just nu finns över 1 200 000 poster om svenska emigranter i detta arkiv. Mathias kommer att presentera sitt center och redovisa den fantastiska utveckling som nu pågår. Vår förening abonnerar på EmiWeb och som medlem kan du nå den information som finns där, antingen genom att besöka forskarummet eller genom att fråga Botvidsakuten.

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

19/3 kl. 19 Kallelse till årsmöte

Dagordning till årsmötet finns som bilaga till detta AnletsBlad. Övriga årsmöteshandlingar presenteras på hemsidan 14 dagar före årsmötet. Handlingarna kommer också att finnas tillgängliga på plats under årsmötet.

Efter årsmötesförhandlingarna kommer Stig Geber att presentera "Släkt- och hembygdsvetenskap i Grödinge" inkluderande den torpinventering man gjort där.

Fri entré. Kaffe serveras från kl. 18.30.

23/4 Planeras ett studiebesök

Detaljer om studiebesöket presenteras i nästa nummer av AnletsBladet.

21/5 Medlemsträff

Vi får besök av Ted Rosvall, som kommer att berätta om funderingar under sin tid som ordförande för Sveriges Släktforskarförbund och nu aktuell i TV-serien "Lär känna dina rötter".

Mer om detta kommer i nästa nummer av AnletsBladet.

Studiecirklar

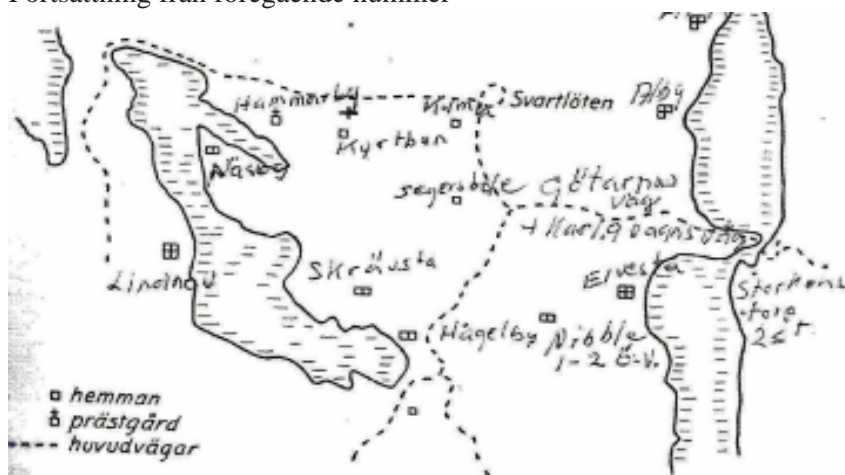
Vi kommer att starta ett par studiecirklar för medlemmar. Om du är intresserad att lära dig lite mera om att:

Läsa gammal text / Använda släktforskarprogrammet MinSläkt

Anmälan till ovanstående och förslag på nya cirklar mottages via: cirkel@botvid.org

Gamla huvudvägar i Botkyrka

Fortsättning från föregående nummer

När man fortsätter på gamla vägen mot Flottsbro, stöter man på en rund fördjupning i marken, den s.k. "jutgropen" eller "Danskgropen". Danskarna hamnade i "jutgropen". På västsidan av nuvarande grusgropen finns ett stensatt område med drygt knytnävsstora stenar. VAD ÄR DETTA?, begravda stupade!. Den runda "gropen" kan vara ett minne från istidens avsmältning, med drivis, sk "dödis", som fastnat mot bergsklippan, söder om Albysjön och där snurrat runt av vattenkraften från Tullingesjön och där "grävt ner sig" i sandberget. Längre fram, vid slutningen mot kanalen låg torpet "Udden" i det omtalade Flottsbro krog. Krogverksamheten flyttades till Stockholm. Jakob Grundell ägare till Alby, flyttade torpstugan till "Bondlaby" nära tingsplatsen den sk "Grundellska krogen". Den tidigaste ån från forsen i nordöstra delen av Tullingesjön gjorde en vinkel på grund av den utskjutande landmassan. Efter vinkeln mot norr bildades genom av vattnet medföljande partiklar, ett vadställe. Vid vadstället, när Kung Karl IX på 1600-talet lät bygga Karl IX vagnsväg anlades en pontonbro, en flytande på båda sidor förankrad flottbro, därav namnet Flottsbro. När Sveriges Riksbank år 1755 köpte kvarnarna, Tumba kvarn och "Tunombornas kvarn" Tumbo,

sänktes Tullingesjön med ca fem meter. År 1754 gick Tullingesjöns vatten i sydost upp till nuvarande Bäckliden i Tullinge och till nuvarande Tuna i Tumba i väster. Genom att gräva igenom forsen så att båten med lump från Stockholm och återfärden med sedelpapper kunde passera med ca 40 cm djupgående förändrades hela bilden, så förändrades den tidigare ån till kanal. Man grävde sig igenom forsen och sänkte Tullingesjön. Två gånger på 1800-talet ändrades infarten till Tullingesjön, på grund av ångbåtstrafiken med bla "Sjöfröken" som gick sträckan Stockholm-Tullinge. Den nuvarande slutliga sjön, om inte något händer med sina 30 meter över havet. Kanske, i slutet av 2000-talet, har den höjts till 80 meter över havet?!. Om så sker kommer vattnet åter söka sig mot Östersjön på de gamla vattenvägarna. Landhöjningen sker fortfarande med drygt 5 meter/1000 år. Tullingesjön följde med landhöjningen från ca 900-talet. Först på 1250-talet blev det aktuellt att gå ut på den ö som fortfarande heter Södertörn, på grund av att Birger Jarl grundade Stockholm 1252. Tidigare fanns inga möjligheter med den färden, det gick alltid på vattenvägar. Norr om Mälaren, från Arboga, Köping, Västerås, Enköping fram till Uppsala stenar var det landvägen som gällde. Här gick även kungsfärden

"Eriksgatan". Även Eriksgatans sträckning ändrades till att gå över Södertörn. För att återgå till Flottsbro, här gick vägen upp till forntida Storkentorp med två gårdar, Övre Flottsbro och Backen. Övre Flottsbro (rester av grunden finns kvar alldeles intill skidbacken). På andra sidan bäcken åt nordost fanns Backen, (där nuvarande campingområdet ligger i dag), Rönneboda fanns inte före 1873. Åter igen, Götarnas landsväg mot Stockholm, från övre Flottsbro. Här går färden in i "Ruskiga Skogen" till Elvestas östligaste torp Nydal, intill "femägoröset". Ruskiga Skogen, här uppehöll sig de för brott mot samhället dömda fredlösa, de som trots svårigheter kunde livnära sig på och leva i naturen. De visste var det var framkomligt bland höga berg, urskog och kärrområden med sly. Dessa personer kunde "maskera" sig med skäggglavar, ris och mossor så de såg ut som "bergstroll", kom man in här och blev vilsen blev man "bergtagen" och dukade under, om inte av umbärande så av rånmord. Så akta er för ruskiga skogar om du inte har orienteringsvana med karta och kompass. (Elvesta, Alby, Tullinge, Glömsta och Kästa i Huddinge). Här gick även sockengränsen Botkyrka-Huddinge. Från Nydal gick förutom Göta landsväg även den enda vägen från Tullinge gård via Loviseberg och Glömsta i Huddinge till Stockholm till år 1930. Då nuvarande Huddingevägen förbi Flemingsberg byggdes som s.k AK-arbete.

Från nuvarande Rönneboda gick Karl IX:s vagnsväg i serpentiner öster om torpet Backen, över bergspasset fram till torpet Häggsta (nuvarande st: Botvids kapell) och därifrån till Masmoberget och Gamla Stockholmsvägen från 1663 till Fittja och norr om Glömsta. □

Text: L-G Lindström